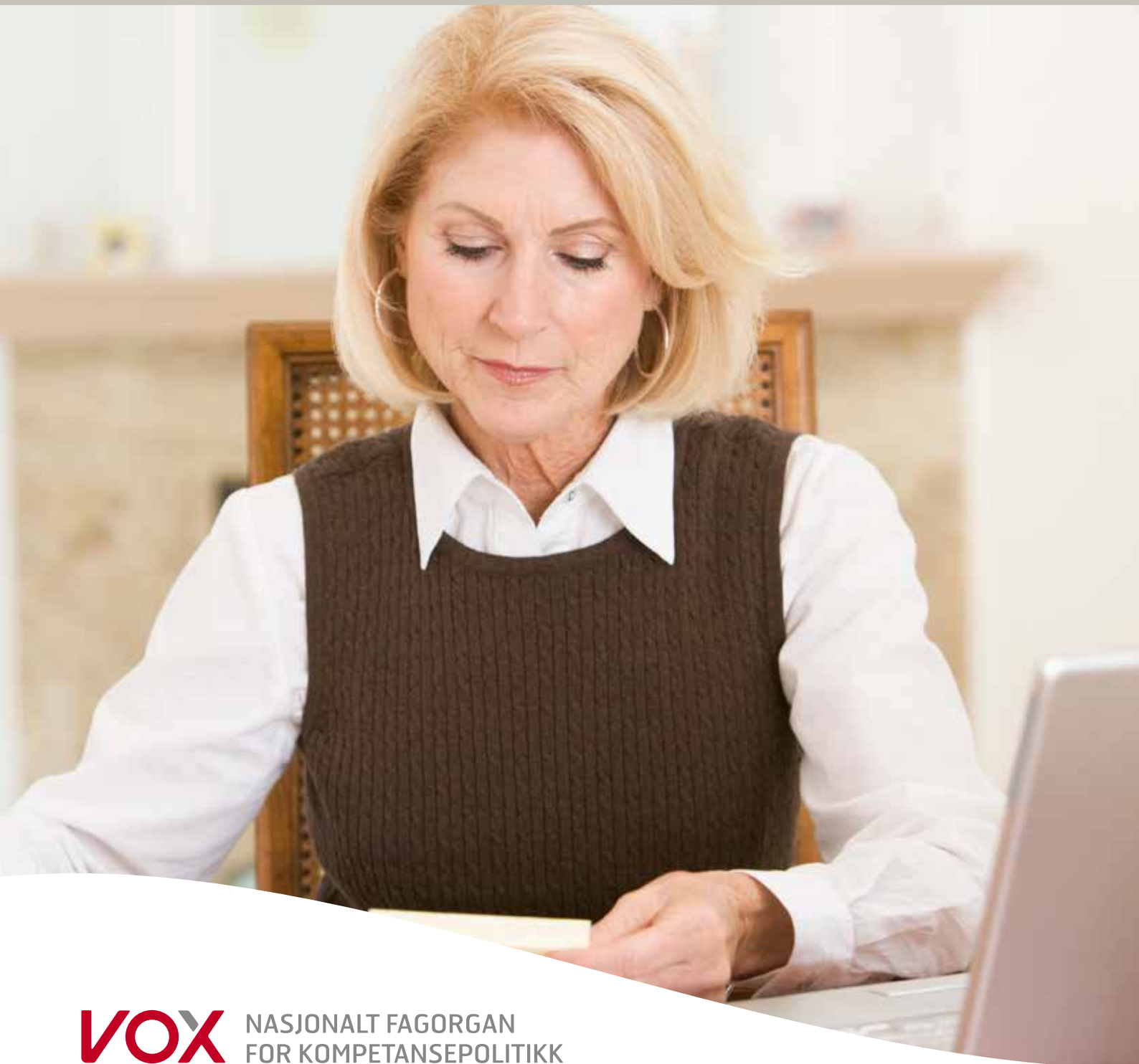

Evaluering av Prisme

– et nettstudium i norsk som andrespråk

Evaluering av Prisme,

– et nettstudium i norsk som andrespråk

Pernille Birkeland og Kathrine Lønvik

Innhold

1. Innledning	5
1.1 Bakgrunn.....	5
2. Prosjektets mandat og oppgave.....	6
2.1 Operasjonalisering	6
2.2 Utgangspunktet for prosjektet.....	6
2.3 Metode og utvalg	6
2.4 Om utvalget.....	7
2.5 Rapportens oppbygning	8
3. Om PRISME-studiet	9
3.1 Historikk.....	9
3.2 Studiets formål og organisering	9
3.3 Gjennomføring	10
3.4 Andre studietilbud i norsk som andrespråk.....	10
4. Tilfredshet med studiet	11
4.1 Motivasjon for å begynne på PRISME-studiet	11
4.2 Gjennomføring.....	12
4.3 Overordnede erfaringer: relevans og utbytte	13
4.4 Tilfredshet med studiet	14
4.5 Emnene.....	14
4.5.1. NORAN101-F: Norsk språk som andrespråk	14
4.5.2. NORAN104-F: Andrespråklæring og -undervisning.....	15
4.6 Organiseringen av studiet.....	15
4.7 Den tekniske funksjonaliteten.....	15
4.8 Læremidlene	16
4.9 Lærekrefter.....	16
4.10 Kvalitet og omdømme	17
5. Avsluttende kommentarer.....	18
5.1 Suksesskriterier	18
5.2 Betraktninger om nettstudier og suksesskriterier.....	19
5.3 Oppsummering	19

Sammendrag

Denne rapporten er en evaluering av PRISME-studiet, som er et nettbasert videreutdanningstilbud for lærere som underviser i norsk som andrespråk.

Rapporten tar utgangspunkt i et oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), som ønsket en vurdering av studiets kapasitet og kvalitet. For å få nærmere kunnskap om dette har vi gjennomført spørreundersøkelser og dybdeintervjuer med studenter i skoleåret 2011/2012. En tilsvarende evaluering ble foretatt av studieåret 2010/2011.¹ Vi har også gjennomført en fokusgruppe med studenter som deltok i den første evalueringen, for å se hva de sitter igjen med – ett år etter. På bakgrunn av dette åpner evalueringen for innsikt i langtidsutbyttet av studiet. Tilbakemeldingene fra disse undersøkelsene vil være nyttige, både med tanke på studiets videre drift og som inspirasjon til andre læresteder som tilbyr eller planlegger å tilby liknende fag. Pernille Birkeland og Kathrine Lønvik ved Vox har vært ansvarlige for prosjektet.

Her er noen av funnene i rapporten:

- Flertallet av studentene jobber i voksenopplæringen, og mange har praktisk-pedagogisk utdanning.
- Et flertall av studentene er kvinner i aldersgruppen 40–59 år, og kvinneandelen har økt fra 84 prosent i 2010/2011, til 96 prosent i 2011/2012.
- De viktigste motivasjonsfaktorene for å begynne på studiet handler om egeninteresse: «For å bli bedre i jobben» og «av generell interesse for faget» oppgis i langt større grad enn «fordi arbeidsgiver krever det».
- 96 prosent vil anbefale studiet til andre. Et flertall (78 prosent i høstsemesteret og 70 prosent i vårsemesteret) oppga at forventningene hadde blitt innfridd, og henholdsvis 76 og 69 prosent mente at studiet var relevant for dem.
- Mange ga tilbakemelding om at studiet var omfattende og krevende å ta ved siden av jobb. Likevel bestod 77 prosent av studentene som gikk opp til eksamen i høstsemesteret, og 85 prosent i vårsemesteret.
- Organiseringen av studiet er noe av det studentene er mest fornøyde med.
- Tilbakemeldingene viser imidlertid at de nettbaserte ressursene trenger oppdateringer, særlig når det gjelder læreplaner. Flere ønsker seg nyere videoforelesninger og et bedre brukergrensesnitt på læringsplattformen.
- En del mente at gruppearbeidet ikke fungerte så bra, og flere trakk frem at diskusjonene blir lettere å gjennomføre med Skype i stedet for det chat-baserte programmet / diskusjonsforumet som brukes i dag.
- Lærerstaben får ros for at de er fleksible, og for at de gir raske svar og utfyllende kommentarer på innleveringsoppgavene.

¹ Dette var en internrapport som bare var tilgjengelig for BLD og Vox.

Innledning

Prosjektet er gjennomført med utgangspunkt i et oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD): *Vox skal ha medvirket til å videreføre og videreutvikle videreutdanningen ved UiB for lærere som underviser i norsk for voksne innvandrere. Resultatkravet er at kvaliteten og kapasiteten skal være vurdert, og at 70 prosent skal ha fullført 30 studiepoeng* (oppdragsbrev fra BLD, 2012).

1.1 Bakgrunn

Oppdraget kommer på et tidspunkt hvor kravet om formell kompetanse blant andrespråklærere blir diskutert. Selv om krav til kompetanse per i dag ikke er lovregulert, peker blant annet Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet på behovet for at de som underviser voksne innvandrere i norsk, er faglig kvalifiserte (St.meld. nr. 6 (2012–2013) *En helhetlig integreringspolitikk*).

PRISME-studiet tilbyr slik kompetanse og har eksistert som videreutdanningstilbud siden 1999. I 2010/2011 ble studiet for første gang formelt vurdert av Vox. For å sikre at modellen tilfredsstiller studentenes behov, og for å kunne utvikle den til å dekke fremtidige behov, er det viktig å kjenne til kvalitets- og kapasitetsgraden. Denne rapporten fokuserer på studieåret 2011/2012, men vi har også sammenliknet med evalueringen fra 2010/2011, samt undersøkt hva studenter som tok PRISME-studiet i 2010/2011, sitter igjen med ett år etter.

Når man skal vurdere kvalitet og kapasitet, er det hensiktsmessig å gå til de som har førstehånds erfaring med studiet, nemlig studentene. Deres vurderinger av hva som er bra, og hva som kunne ha vært bedre, er viktig med tanke på fremtidig utvikling av PRISME-studiet. Vox har derfor, i samarbeid med SEVU-administrasjonen², distribuert nettbaserte spørreskjemaer til samtlige studenter som fulgte undervisningen høsten 2011 (NORAN101-F) og våren 2012 (NORAN104-F). Spørreundersøkelsene ble gjennomført ved slutten av hver modul / hvert emne. For å kunne gå i dybden på noen av temaene har Vox også intervjuet noen av studentene.

Tilbakemeldingene fra undersøkelsene blir presentert og analysert i denne rapporten, og vil bli sammenliknet med funnene i fjorårets rapport der det er hensiktsmessig.

² SEVU-administrasjonen er Senter for etter- og videreutdanning. SEVU administrerer PRISME-studiet.

Prosjektets mandat og oppgave

Oppdraget innebærer å vurdere *kvalitet* og *kapasitet* på PRISME-studiet. Overordnet vil rapporten belyse følgende: I hvilken grad er PRISMES studiemodell egnet som videreutdanningstilbud for *andrespråklærere*? Videre vil det være aktuelt å vurdere om modellen er egnet til *andre studier*.

2.1 Operasjonalisering

Kapasitet definerer vi i denne rapporten som *evnen til å håndtere studentene, med hensyn til både lærekrefter, administrasjon, læremidler og den tekniske plattformen*. Det er altså ikke bare ressursene i seg selv som blir vurdert, men også hvorvidt de er tilstrekkelige ut fra det antallet studenter som blir tatt opp.

Kvalitet er definert som *studiets omdømme og opplevde verdi*. Overordnet vil vi se på i hvilken grad læringsressursene er tilfredsstillende for at studentene skal få et godt faglig utbytte. I tillegg til at studentene evaluerer studiet som helhet og de ulike delene ved det, vil eksamensstatistikk og søkertall kunne gi et bilde av studiets omdømme.

Evalueringen av de to faktorene kan ikke gjøres hver for seg, de må ses samlet fordi de henger tett sammen. Er det god studiekvalitet, kan det blant annet være fordi det er god kapasitet til å ivareta studentenes behov, og motsatt.

2.2 Utgangspunktet for prosjektet

Selv om det ikke er lovregulert at lærere i voksenopplæringen trenger formell kompetanse (introduksjonsloven § 19, opplæringslova § 4A-5),

står det i rundskriv om introduksjonsloven at den som skal undervise etter Læreplan i norsk og samfunnskunnskap, i tillegg til godkjent lærerutdanning, også bør ha norsk som andrespråk (Rundskriv Q-20/2012, s. 58). Vox antar at behovet for kvalifiserte lærere kan komme til å øke med endringene i introduksjonsloven som ble vedtatt i juni 2011.³ PRISME-studiets formål er å bidra til å dekke dette behovet. Derfor er det viktig å sikre at kvalitet og kapasitet er tilfredsstillende, slik at kompetansen blant lærerne som underviser innvandrere i norsk og samfunnskunnskap, er god.

2.3 Metode og utvalg

Vi har, som i fjor, vurdert det til at evalueringen best blir foretatt av studentene. Siden prosjektet handler om den opplevde «kvaliteten» og «kapasiteten» ved studiet, har vi ikke bare ønsket å vurdere statistikk, men også mer utdypende tilbakemeldinger. I prosjektet er det derfor brukt både kvantitativ og kvalitativ metode: kvantitativt gjennom en spørreundersøkelse til samtlige studenter i det aktuelle skoleåret (115 totalt⁴), og kvalitativt gjennom dybdeintervjuer med seks av disse og en fokusgruppe med fire av fjorårets studenter.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved slutten av hvert semester, med en oppslutning på henholdsvis

³ Innvandrere som i dag omfattes av rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, har med endringene i introduksjonsloven fått utvidet timerammen fra 300 timer til 600 timer opplæring (Rundskriv Q-20/2012). Kommunene har plikt til å tilby 550 timer norskopplæring og 50 timer samfunnskunnskap til innvandrere som har fått en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, og som er mellom 16 og 55 år.

⁴ Det var 65 studenter som fulgte NORANI01-F høsten 2011, mens det var 51 som tok NORANI04-F våren 2012.

86 og 72 prosent, noe som er tilstrekkelig for å kunne si noe om representativitet og tendenser.

I tillegg til spørsmål med forhåndsdefinerte svaralternativer ble respondentene stilt fem åpne spørsmål som det var frivillig å svare på. Dette gjaldt hva som var bra med studiet, hva som eventuelt kunne forbedres, hvorfor/hvorfor ikke de vil anbefale studiet til andre, og avslutningsvis generelle kommentarer. Selv om de åpne spørsmålene var valgfrie, besvarte de fleste respondentene også disse spørsmålene. Det tyder på stort engasjement og en bevissthet om studiets organisering og innhold. Som ved forrige evaluering ble det gjennomført seks dybdeintervjuer, i perioden 11.–22. juni 2012. I samme periode ble det også gjennomført en fokusgruppe med fire personer som tok PRISME-studiet i 2010/2011. Formålet med det var å få innsikt i et eventuelt langtidsutbytte av opplæringen.

Siden det var stor geografisk spredning på studentene, var det ønskelig med variasjon også når det gjaldt informantenes bosted. Intervjuene ble derfor foretatt både i Oslo-området (to intervjuer) og på et mindre sted i Troms (fire intervjuer). Oslo ble valgt på grunn av den geografiske nærheten,

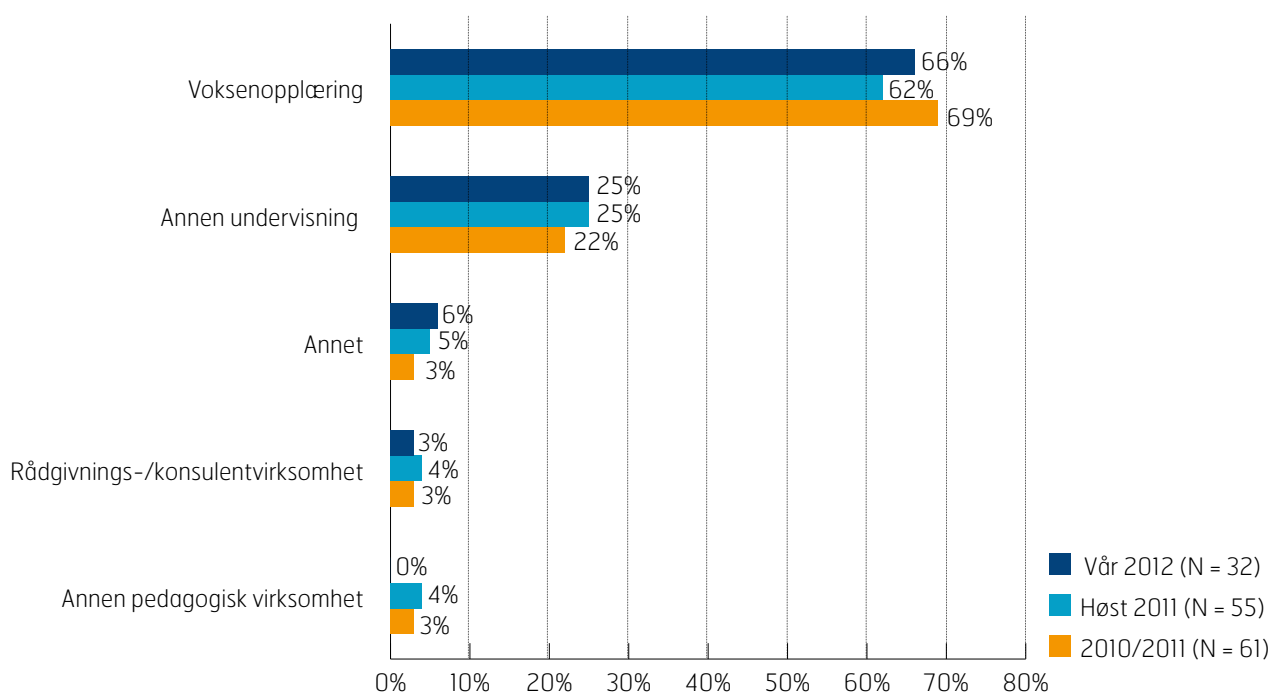
og stedet i Troms fordi det lå et godt stykke unna universitet og høyskoler. Vi ønsket i tillegg å ha med by–land-perspektivet for å se om geografi hadde betydning for å ta et nettstudium, eller om det er andre årsaker som er mer fremtredende, som alder og/eller jobbtilknytning.

2.4 Om utvalget

Av de som besvarte spørreskjemaet, var 96 prosent kvinner og 4 prosent menn. Kvinneandelen har økt fra 84 prosent i 2010/2011. Et flertall av respondentene er i alderen 40–59 år (72 prosent). Studentene er spredt over hele landet, så det nettbaserte opplegget ser ut til å fenge i så vel byer som mindre tettsteder.

Flertallet av respondentene jobber i voksenopplæringen (62 prosent på NORAN101-F og 66 prosent på NORAN104-F). Denne yrkesgruppen utgjør en sentral målgruppe til studiet, og vurderingene deres vil derfor være mer nyttige enn om de hadde jobbet innen bransjer som ikke er så relevante for studiet. Figuren nedenfor viser yrkesfordelingen blant studentene:

Figur 1: Studentenes yrkesbakgrunn (2010/2011, H2011 og V2012)

Av studentene som jobber med voksenopplæring, er det flere som mener at dette er en stor fordel:

«Jeg ville nok ikke ha anbefalt det (studiet) til ikke-norsklærere, hvis de ikke jobbet med den typen elever. For du ville ikke forstå hva det dreier seg om. I tillegg er jo motivasjonen til å ta det større hvis du jobber med det.»

2.5 Rapportens oppbygning

For å få en bedre forståelse av studiet og hva studentene evaluerer, er kapittel 3 viet informasjon om PRISME-studiet. Gjennom en kort innføring i historikk og faglig plattform gir vi et bakteppe som funnene kan ses i lys av. Denne typen opplysninger vil også gi en bedre forståelse av tilbakemeldingene som blir gitt.

Hoveddelen, vurderingene av studiet, presenteres i kapittel 4. Rapporten blir avrundet med kapittel 5, som tar for seg betraktninger i etterkant, veien videre og studiemodellens eventuelle overførbarhet til andre studier.

3

Om PRISME-studiet

3.1 Historikk

PRISME-studiet startet opp våren 1999, men forløperen kom noen år tidligere.

På begynnelsen av 90-tallet arrangerte Nordisk institutt (NI) ved Universitetet i Bergen (UiB) sommerkurs for lærere i norsk som andrespråk. Siden interessen for denne kompetansen var stor, så de ansatte i studieadministrasjonen raskt behovet for å øke kapasiteten slik at flere kunne få tilbud om studieplass. De ønsket også å styrke det faglige omfanget på studiet. Det ble derfor besluttet å etablere et ettårig deltidsstudium, som skulle være nettbasert for å sikre tilgjengelighet, blant annet med tanke på geografi og økonomi.

PRISME-studiet var det første rent nettbaserte utdanningstilbudet ved UiB, og det ble utviklet med støtte fra Sentralorganet for fjernundervisning på universitets- og høyskolenivå (SOFF, nå Norgesuniversitetet).⁵

Studiet består av to moduler à 15 studiepoeng: Norsk språk som andrespråk (NORAN101-F) og Andrespråklæring og -undervisning (NORAN104-F), og omfatter norskspråklige, allmennspråklige, læringspsykologiske, kulturelle og pedagogiske tema.

Etter ni års drift opphørte studietilbudet midlertidig fra 2009, hovedsakelig på grunn av manglende kapasitet ved universitetet, hvor det ble stor belastning på et fagmiljø med få ansatte.

I 2009 bevilget Vox midler til nødvendig teknisk og innholdsmessig oppdatering, og høsten 2010 startet studiet opp igjen. Da var studiet blitt så etterspurt at det var ventelister for å komme inn.⁶ Fra og med studieåret 2011/2012 ble PRISME et betalingsstudium, mot tidligere år hvor deltakerne bare betalte semesteravgift. Hvert semester koster nå 9500 kroner. Til tross for denne endringen var studiet fortsatt populært, med over 60 søkere.

3.2 Studiets formål og organisering

PRISME tar sikte på å utvikle kunnskaper som gir studentene grunnlag for å gi god norskopplæring til elever som ikke har norsk som sitt førstespråk. I PRISME-håndboka, som er introduksjonsdokumentet for studiet, blir tanken bak modellen beskrevet slik:

«Vårt tilbud er derfor et opplegg du kan følge, uten selv å måtte lage det. Det vil naturligvis være avhengig av om vårt forslag til opplegg passer for deg. Fordelen er at du ikke skal måtte bruke din dyrebare tid og dine krefter på å fundere på «hva skal jeg gjøre i dag, tro?» Vårt opplegg gjør det mulig å simpelthen slå opp i «Syklus-beskrivelser», som har form av en almanakk som gir deg et program både for hvilke emner du kan konsentrere deg om, og hvilke aktiviteter du kan følge (III Organisering av studiet 2010, s. 1).»

Siden organiseringen er nettbasert, er mange av læremidlene basert på bruk av nyere teknologi.

5 I søknaden til SOFF (1996) ble studiet beskrevet på følgende måte: *Det planlagte prosjektet har som mål å gjøre studiet Norsk som andrespråk delfag, 10 vekttall, tilgjengelig for deltidsstudenter over hele landet, uavhengig av geografiske og sosiale forhold. Dette vil UiB gjøre gjennom å utvikle, tilrettelegge og gjennomføre studiet som et fjernstudium der en tar i bruk undervisningsmodeller som gjøres mulig av nyere teknologi (...).*

6 Det var 238 søkere til studiet, og 100 av disse ble tatt opp. Noen falt fra, så totalt var det 86 studenter som fulgte undervisningen høsten 2010. Våren 2011 var det 78 studenter.

I tillegg til UiBs digitale læringsplattform blir forelesningene lagt opp som audiofiler og videogrammer, dessuten er det interaktive kollokviegrupper.

I motsetning til mange andre nettstudier er det obligatorisk å delta i tildelte, interaktive kollokviegrupper hver onsdag fra klokken 19 til 21. Her diskuterer gruppene pensum og gir hverandre tilbakemeldinger på oppgavene de skriver. Like mye som studiet er fleksibelt, er det også stramt organisert.

Studiet består av sykluser som varer to uker hver. Hver syklus har et eget pensum med tilhørende oppgaver. Det er en fast rekkefølge på pensumet, og alle studentene følger det samme opplegget samtidig.

3.3 Gjennomføring

Studentene får tildelt oppgaver, og i hver syklus er det en eller to medlemmer i kollokviegruppen som skriver.

Hver student skriver én oppgave per semester som teller 40 prosent av karakteren. Hele kollokviegruppen er imidlertid involvert i hver oppgave, ettersom de som ikke skriver, skal kommentere førsteutkast og komme med innspill før oppgaven leveres til faglæreren.

Studentene blir vurdert ut fra to forhold: en mappeoppgave, som teller 40 prosent, og eksamen, som teller 60 prosent av den endelige karakteren.

3.4 Andre studietilbud i norsk som andrespråk

En gjennomgang av studiemulighetene innen fagområdet norsk som andrespråk viste at det er tre undervisningsinstitusjoner med studietilbud som er sammenliknbare med PRISME: Universitetet i Stavanger (UiS), Høgskulen i Volda og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

Selv om alle tilbudene har det samme formålet – kompetanseheving for voksne som underviser elever som ikke har norsk som sitt førstespråk – er de likevel ikke direkte sammenliknbare. Ingen av de andre tilbudene er 100 prosent nettbaserte, og tilbudene har også noe ulik faglig tilnærming. Mens PRISME beskriver sitt fokus som lingvistisk, med norskspråklige, allmennspråklige, andrespråklige og også læringspsykologiske, kulturelle og pedagogiske tema, legger de andre større vekt på minoritets-/innvandringsperspektiv ved siden av språk. De har også mindre tilfang av studenter.⁷

⁷ Informasjon fra inntakskontorene ved disse studiestedene viser at studenttallene i 2011/2012 er som følger: Høgskulen i Volda har 25 studenter dette studieåret, og Høgskolen i Oslo og Akershus har 35. I Stavanger er 2011/2012 det første året studiet gjennomføres, og de har tatt inn 30 studenter.

4

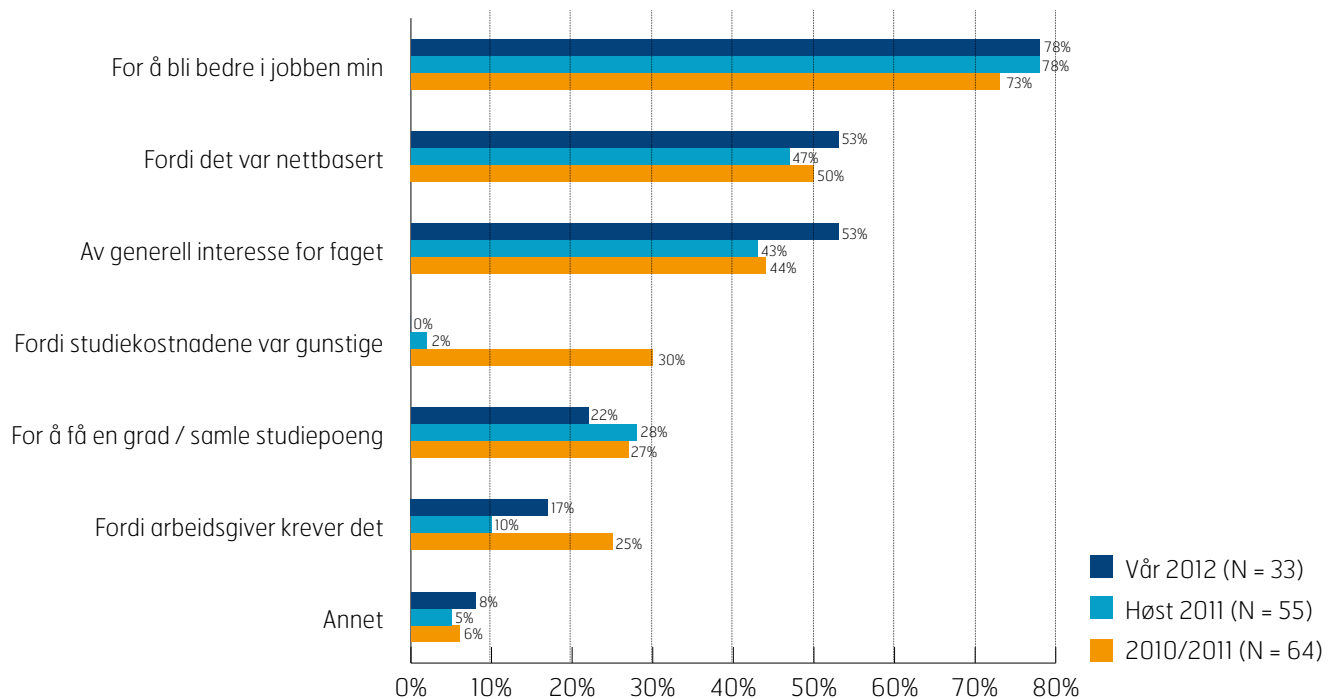
Tilfredshet med studiet

Som nevnt i kapittel to har flertallet av de spurte gitt gjennomtenkte og grundige vurderinger av PRISME-studiet. Tilbakemeldingene deres blir presentert og analysert i dette kapitlet, både overordnet og knyttet til enkeltdele, som blant annet pensum, veiledning og administrasjon.

4.1 Motivasjon for å begynne på PRISME-studiet

For å få en god forståelse av respondentenes vurderinger var det nyttig å spørre dem om utgangspunktet deres før de startet, og hvorfor de søkte seg til studiet.

Figur 2: Motivasjon for å søke på PRISME-studiet

Som det fremgår av figur 2, er den viktigste motivasjonsfaktoren «å bli bedre i jobben» (78 prosent), med en økning fra forrige undersøkelse (73 prosent). Det harmonerer godt med at dette er et videreutdanningsstudium som retter seg spesielt mot ansatte i voksenopplæringen.⁸

Mange av studentene opplever fagfeltet som både aktuelt og relevant for å kunne gi en bedre undervisning:

«Jeg vil jo absolutt si, ikke bare når man jobber med fremmedspråklige, men generelt, så burde absolutt dette være en del av grunnutdannelsen.»

Studentene har stor egeninteresse av å ta PRISME-studiet. Henholdsvis 43 og 53 prosent oppgir «av generell interesse for faget» som motivasjonsfaktor. Til sammenlikning svarer bare 10 og 17 prosent at «arbeidsgiver krever det».

Halvparten av de spurte (47 og 53 prosent) oppgir at de ble motivert «fordi det er nettbasert», noe som viser behovet for en slik studiemodell.

Faglige og praktiske faktorer motiverer altså mest, og i vesentlig større grad enn «for å få en grad / samle studiepoeng».

En viktig endring fra forrige studieår er at PRISME nå har blitt betalingsstudium. Tidligere betalte studentene bare semesteravgift,⁹ mens det nå koster 9500 kroner i tillegg per semester. Det forklarer den endrede oppslutningen om «fordi studiekostnadene var gunstige».

4.2 Gjennomføring

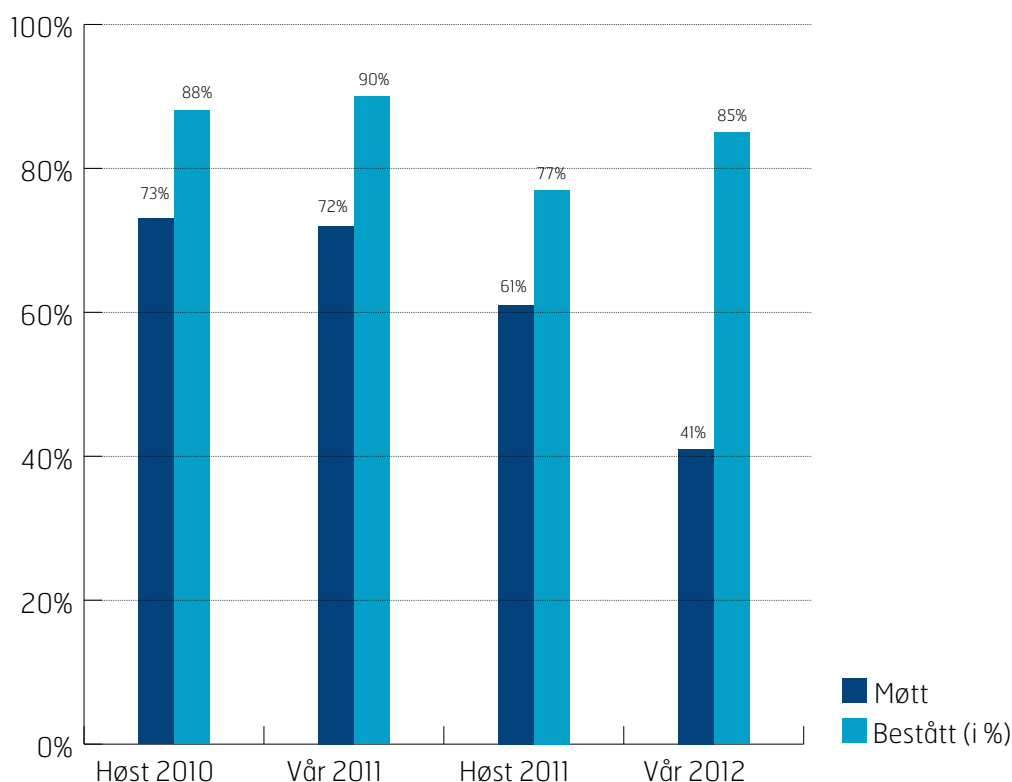
Av de 65 som fulgte undervisningen i høstsemesteret i 2011, var det 64 som meldte seg opp til eksamen. 61 av disse hadde levert inn mappeoppgavene, og fikk dermed gå opp til eksamen. I vårsemesteret var det noe færre studenter – 51 – og av disse avla 41 studenter eksamen. Studentmassen har altså sunket noe siden 2010/2011.

Som det fremgår av figur 3 nedenfor, var det en høy andel som bestod i begge semestrene:

⁸ PRISME-studiet er rettet mot alle lærere som underviser i norsk som andrespråk, men hovedtyngden av studentene kommer fra voksenopplæringen.

⁹ Studieåret 2010/2011 var semesteravgiften 470 kroner.

Figur 3: Resultater eksamen: antall som møtte til eksamen, og hvor stor andel av disse som bestod

Som figuren viser, bestod 77 prosent av studentene som gikk opp til eksamen i høstsemesteret, og 85 prosent av de som gikk opp i vårsemesteret.¹⁰ Bestått-andelen er altså innenfor målsettingen om at *70 prosent skal ha fullført 30 studiepoeng* (oppdragsbrev fra BLD, 2012). Flere av studentene gir imidlertid tilbakemelding om at studiet er svært omfattende, og at det er tidkrevende til å være et deltidsstudium:

«Jeg har tatt utrolig mye videreutdanning, men det her var desidert det tøffeste.»

De mener likevel ikke at det er noen emner som burde vært utelatt eller mindre vektlagt. En mulig alternativ måte å legge opp studiet på er å la det gå over ytterligere ett semester. Flere påpeker også at det kan være nyttig å redusere stillingsprosenten sin i perioden studiet pågår.

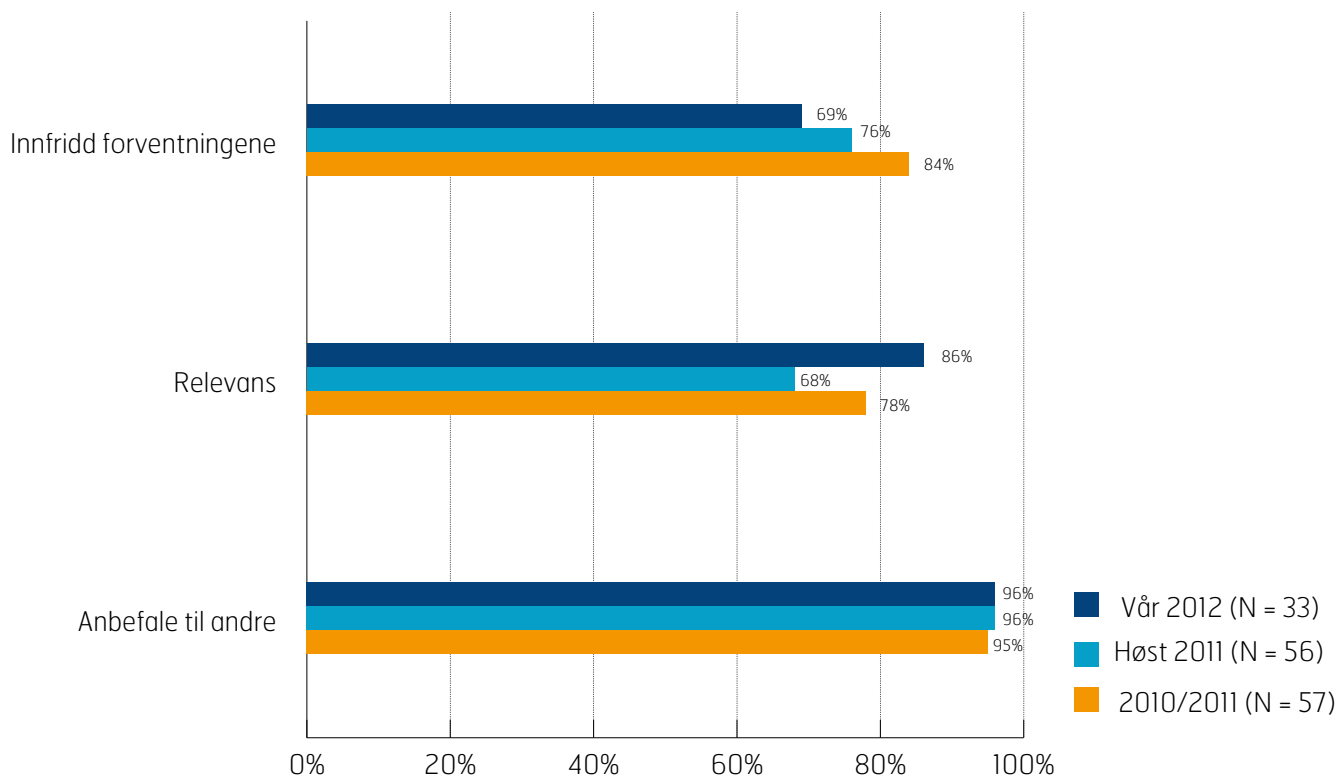
Den høye gjennomføringsgraden er noe PRISME-administrasjonen tilskriver selve studiemodellen. De mener stram organisering, tett oppfølging og systematisk oppbygging av tilbudet, i kombinasjon med stor vekt på obligatorisk arbeid og aktiv deltakelse fra studentene, er viktige suksessfaktorer.

4.3 Overordnede erfaringer: relevans og utbytte

Før vi presenterer vurderingen av enkelt-elementene ved PRISME, vil vi presentere studentenes overordnede erfaringer med studiet: opplevd relevans, om forventningene ble innfridd, og i hvilken grad de vil anbefale studiet til andre. Tall fra spørreundersøkelsen viser positiv respons på alle de tre spørsmålene.

¹⁰ Av de 65 studentene som begynte høsten 2011, bestod 47 eksamen (72 prosent). I vårsemesteret var 51 studenter påmeldt studiet, og 35 av disse bestod eksamen (69 prosent). Det var fire elever om høsten og 10 om våren som av ulike årsaker ikke møtte opp til eksamen.

Figur 4: Andel som opplever studiet som relevant, fikk forventningene innfridd, og som vil anbefale studiet til andre

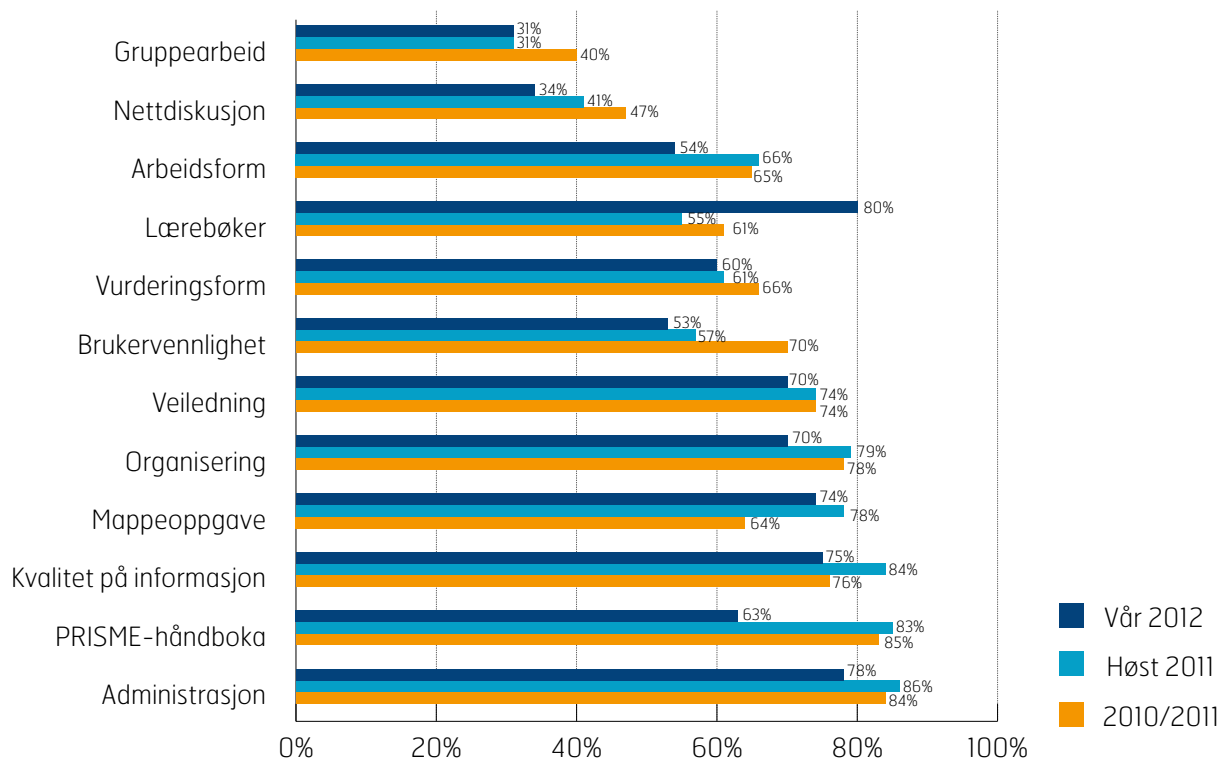
Fortsatt vil nesten alle anbefale studiet videre, og andelen som oppfatter studiet som relevant, har økt siden 2010/2011. Utviklingen er motsatt når det gjelder å ha innfridd forventningene, der det har sunket fra 84 prosent i 2010/2011, til 69 prosent våren 2012. (Det siste kan ha sammenheng med at noen av studentene valgte å starte på NORAN104-F uten å ha tatt NORAN101-F først, noe faglærerne frarådet i forhåndsinformasjonen.)

4.4 Tilfredshet med studiet

Forrige rapport baserte seg på en helhetsvurdering av studiet, hvor studentene samlet evaluerte både NORAN101-F og NORAN104-F. I denne rapporten har de vurdert modulene hver for seg, noe som gir mer innsikt i hvordan disse oppleves, og eventuelt hvilke forskjeller det er mellom dem.

I tillegg til de generelle spørsmålene som er vist i figur 4, ble studentene spurt om hvor fornøyde eller misfornøyde de var med de ulike delene ved studiet. Figuren nedenfor viser hvor mange som var fornøyde eller svært fornøyde, oppgitt i prosent.

Figur 5: I hvilken grad er du tilfreds med ... ? Andel som er «fornøyd» eller «svært fornøyd»

I PRISME-håndboka blir studiet beskrevet som «gjennomarbeidet». I det ligger det blant annet at det er stramt organisert, og at det blir gitt forslag til hvordan studentene kan strukturere arbeidet sitt. Disse faktorene mener studentene selv forklarer den høye gjennomføringsprosenten. Figur 5 viser at det er nettopp disse faktorene de er mest fornøyde med.

4.5 Emnene

4.5.1. NORAN101-F: Norsk språk som andrespråk

PRISME-administrasjonen anbefaler studentene å starte med denne modulen før de går videre med NORAN104-F. Modulen tilbys i høstsemesteret, og mye av pensum handler om grammatikk. Når studentene omtaler PRISME som krevende og vanskelig, er det først og fremst NORAN101-F de refererer til.

«Grammatikken i starten holdt på å ta knekken på meg. Da var jeg klar til å si at jeg ikke orket det. Men jeg kom gjennom.»

Selv om mange synes pensumet er vanskelig og til tider frustrerende, opplever de fleste å ha nytte av det, og at det gir dem et godt utgangspunkt for å studere videre på NORAN104-F.

4.5.2. NORAN104-F: Andrespråklæring og -undervisning

NORAN104-F er modulen i vårsemesteret, og de fleste studentene følger anbefalingen om å ta denne til sist. Flere av studentene peker på at de får en aha-opplevelse dette semesteret, siden mye av det de lærer her, bygger på høstens pensum. Selv om arbeidsmengden fortsatt er stor, virker det ikke som det er like tungt som NORAN101-F.

«Det ble ikke like hektisk, for da hadde du ikke grammatikken der. Den er veldig tung. Dessuten er semesteret lengre.»

4.6 Organiseringen av studiet

Mer enn 70 prosent av studentene er fornøyde med organiseringen av studiet som blant annet innebærer obligatorisk kollokviedeltakelse hver onsdag fra klokken 19 til 21. Måten det jobbes på i kollokviene, er det mer varierende tilbakemeldinger på: Mens henholdsvis 66 og 54 prosent er fornøyde med arbeidsformen, sier 31 prosent det samme om gruppearbeidet. Studentene er altså fornøyde med at det er obligatorisk å delta, men flere etterspør mer aktivitet og forpliktelse blant gruppemedlemmene.

Tanken bak organiseringen er at obligatorisk gruppearbeid og det å skrive en mappeoppgave skal hjelpe studentene gjennom pensum. Studentene skriver en egen oppgave og kommenterer andres oppgaver annenhver uke, i samarbeid med andre. Denne delen av studiet forplikter mest og utgjør også en betydelig arbeidsmengde. Mange studenter mente at dette var en god måte å lære stoffet på, og de vurderer det som positivt å jobbe i grupper, nettopp fordi det gjør studiearbeidet mer forpliktende.

Vurderingen av den praktiske og faglige gjennomføringen av gruppearbeidene er mer nyansert. Siden studiet er lagt opp slik at man *må* jobbe i grupper, er det nyttig å finne ut av hvorfor

69 prosent ikke var fornøyde med dette. Gjennom dybdeintervjuene ønsket vi å få innsikt i hva de ikke var fornøyde med: selve gruppearbeidet og samarbeidet med de andre deltakerne, eller andre forhold som for eksempel det tekniske. Av de seks vi snakket med, var det noen som ga tilbakemeldinger på at det var for mange deltakere i gruppen, noe som kunne føre til at ikke alle bidro i like stor grad. Det var også flere som opplevde at tiden ikke strakk til for å gi tilbakemeldinger på de andres mappeoppgaver, og at pensum burde fordeles bedre:

«Det ble et stort press å forberede meg til onsdagene. Tidvis var det et enormt pensum å gå gjennom til kollokviene. For min del hadde det vært bedre å gjøre de ukentlige oppgavene, levert dem til læreren, og fått fasit etterpå.»

At inndelingen i grupper ble gjort av PRISME-administrasjonen på forhånd, var det få som kommenterte. Noen kunne imidlertid ønske seg mer informasjon om de andre studentene, for eksempel om det var andre som tok studiet i deres nærområde/fylke. Siden studiet utelukkende er nettbasert, er det ingen kommunikasjon mellom studentene utenom kollokviegruppene. Spesielt før eksamen er det flere som ønsker mulighet til å møte og diskutere med andre studenter i nærområdet, uten å være nødt til å reise så langt.

At gruppearbeidet er det som færrest er fornøyde med, er ikke nødvendigvis en kritikk av PRISME. Vel så mye kan kritikken handle om generelle erfaringer med det å jobbe i grupper. PRISME har valgt å organisere studiet på denne måten, og siden folk er forskjellige, vil også dynamikken i gruppene variere. Dermed vil også arbeidsformen bli vurdert ulikt av gruppens medlemmer.

4.7 Den tekniske funksjonaliteten

Som vist tidligere er «nettbasert organisering» en viktig motivasjonsfaktor for å søke seg til studiet. I tillegg til interaktiv læringsplattform og kollokviegrupper er en del av læremidlene nedlastbare, enten som lyd- eller videofiler.

Med et slikt opplegg er den tekniske kapasiteten avgjørende, og en vesentlig endring siden 2010/2011 er andelen som er tilfredse

med brukervennligheten til de nettbaserte læringsressursene. 70 prosent uttrykte at de var fornøyde ved forrige evaluering. Høsten 2011 hadde dette tallet sunket til 57 prosent, og tallet ble redusert ytterligere til 53 prosent våren 2012.

«Jeg synes det var litt tungrodd, det systemet deres. Sånne ting som å finne ting i fillageret, lydfilene. Vi slet jo lenge med å få lastet ned de filmene ...»

For en del av studentene ble teknikken en utfordring, siden chatteprogrammet de benyttet i kollokviegruppene, viste seg å fungere dårlig. En del gikk da over til å bruke Skype i stedet. Både i spørreundersøkelsen og i intervjuene kom det frem at dette hadde fungert godt.

«Det stod også i et skjema vi fikk på forhånd, at vi kunne bruke Skype, men det var ikke en oppfordring. Det er litt dumt, for det burde de (PRISME-administrasjonen).»

Mange understreker at det faglige innholdet er godt, men at måten å presentere det på med hell kan fornyes og oppdateres, blant annet fordi det i dag er referanser til L97 og Mønsterplanen 87.¹¹ I det aktuelle studieåret var språkene det ble gitt fordypning i, vietnamesisk og albansk, og flere mente at dette er mindre aktuelle språk i dag.¹²

«Det å ha filmer som er femten år gamle, gir et uprofesjonelt inntrykk. Hvis de kunne lage nye filmer, og også da forholde seg til nye læreplaner, for i noen av filmene snakker de om L97. Selv om det kanskje ikke har skjedd så mye på fagområdet, så ga det litt negativ feeling, synes jeg.»

eksempel mens de kjørte bil. Muligheten for å laste ned forelesninger som man kan høre på, enten i bilen, når man er ute og går tur, eller i andre sammenhenger hvor man strengt tatt ikke har tid til å lese, blir vurdert positivt.

Likevel kom det frem, både i spørreundersøkelsen og i intervjuene, at noen opplevde at omfanget av læringsressurser kunne bli i meste laget. Arbeidsmengden i studiet og tiden studentene hadde til rådighet, gjorde at de ble nødt til å prioritere mellom ressursene. Dette kunne gå på bekostning av lyd- og videoressursene, nettdiskusjoner og fagforum.

«Jeg hadde nok med å henge med på det skriftlige pensumet. Det er kjempedumt, for filmene varer jo bare en halvtime og er en kjempefin inngangsport til det du jobber med i syklusen.»

Noen mener pensumet er for vanskelig, og at særlig grammatikkboken som blir benyttet i høstsemesteret, kunne vært enklere. Studentene vurderer det gjennomgående som svært nyttig å kunne bruke de andre ressursene. Dette gjelder særlig syklusinstruksene til faglæreren, som også fungerer som sammendrag av pensum.

Selv om studentene i stor grad er fornøyde med læremidlene, er det flere som påpeker at deler av dem bør oppdateres. Det er også flere som har gitt tilbakemelding på at de ikke har fått benyttet alle de faglige ressursene på nett på grunn av tekniske problemer:

«Jeg greide ikke å få sett alle (videoene), selv med ny pc og bra internettilgang.»

4.8 Læremidlene

PRISME-studiet har et variert utvalg av læringsressurser, og at disse kan brukes på forskjellige måter, oppleves positivt av mange. Mens bøkene var det mest brukte læremiddelet, supplerte flere med lydfilene, slik at de kunne få med seg pensum i en hektisk hverdag, for

4.9 Lærekrefter

PRISME-studiet har en lærerstab med få ansatte, men er styrket siden forrige evaluering. Da var det særlig én lærer som var ildsjel og drivkraft, noe som ble merkbart da han ble sykmeldt.

I 2011/2012 har det vært flere lærere, og også disse blir beskrevet som ildsjeler. Flere av studentene oppgir at de fagansvarlige har bidratt til å holde motivasjonen oppe. De gir blant annet gode tilbakemeldinger, er raske med å svare på spørsmål og tar direkte kontakt med studenter som står i fare for å hoppe av studiet.

¹¹ Mønsterplan for grunnskolen (også kjent som M74) er en læreplan som kom i 1974. Mønsterplanen ble revidert i 1987, og refereres til som M87. M87 ble så erstattet av L97, som igjen ble erstattet av LK06, Kunnskapsløftet, den første reformen for både grunnskolen og videregående skole.

¹² Det opereres med to kategorier anbefalt opplæringspråk: *samfunnsfag* og *morsmål*. På anbefalt språk samfunnsfag er følgende fem språk størst: engelsk, somalisk, tigrinja, arabisk og russisk.

På registrert morsmål er følgende seks språk størst: somalisk, tigrinja, arabisk, tagalog, thai og russisk. (Kilde: NIR)

Studentene gir tilbakemeldinger på at de er fornøyde med lærerne, og gir dem mye ros for både raske og gode tilbakemeldinger.

4.10 Kvalitet og omdømme

Noe av årsaken til at informasjonen om PRISME ser ut til å ha truffet såpass godt, er at mange har fått den fra kolleger og arbeidsgiver – kilder de har tillit til, og som tilhører fagmiljøet.

Studiet hadde altså et godt omdømme i forkant. Slik informasjon skaper forventninger, og 76 og 69 prosent oppgir at disse ble innfridd:

«Så snart man har satt punktum på en eksamen og fått bestått, så utvider man jo feltet sitt. Mer trygghet og kunnskap. Kunnskap fører med seg trygghet i utførelsen av arbeidet.»

At så mange opplever at forventningene innfris, kan være fordi mange av studentene er i miljøer som allerede kjenner til PRISME. Informasjonen herfra gjør at mange har gode kunnskaper om studiet, og kanskje mer realistiske forventninger når de søker, enn om informasjonen hadde kommet fra markedsføringsmateriell.

Førsteinntrykket av studiet er også svært godt, og i dybdeintervjuene fortalte flere at de oppfattet studiet som godt organisert og tilrettelagt. Studentene hadde i varierende grad satt seg inn i studiet på forhånd, men gir tilbakemeldinger på at det de hadde lest, virket bra.

Som tidligere nevnt ble PRISME et betalingsstudium i studieåret 2011/2012. Dette kan ha bidratt til at studentene har blitt noe mer kritiske til studiet, og at forventningene i mindre grad har blitt innfridd.

PRISME – ett år etter

For å få innsikt i langtidsutbyttet av PRISME gjennomførte Vox en fokusgruppe med fire av studentene fra 2010/2011. De tidligere studentene er kolleger ved et voksenopplæringscenter og har et godt fagmiljø på arbeidsplassen. De har fått bruke noe arbeidstid til å studere og forteller at det har vært nyttig å ta studiet sammen med kolleger. Alle benytter fortsatt læremidlene som oppslagsverk ved behov og har svært stort utbytte av PRISME-studiet – også ett år etter:

«Det (PRISME) er jo på en måte Rolls-Royce-en i norsk som andrespråk. Det sier jo de som tok det for mange år siden også, at du lett merker hvor folk har tatt norsk som andrespråk. Og at de som har tatt PRISME-studiet, det merkes i måten man snakker på og forholder seg til faget.»

Avsluttende kommentarer

Vox har fått i oppdrag å vurdere kapasiteten og kvaliteten på PRISME-studiet to år på rad, og selv om evalueringene derfor er nær hverandre i tid, har det skjedd viktige endringer underveis. I 2011 ble PRISME et betalingsstudium, med en kostnad på 9500 kroner per semester. Det var likevel fortsatt mange som søkte seg til studiet, men flere av studentene påpekte at det økonomiske aspektet er av betydning:

«Ja, det er jo litt sånn jeg tenker i forhold til om jeg skal bruke 10 000 igjen til høsten. Så jeg kommer til å høre hva rektor sier om sponing. Hvis jeg må betale fullt selv, så tror jeg ikke jeg tar det. Jeg synes det er interessant, men det er grenser for hvor mye du vil betale for å ta eksamen i noe.»

Organiseringen og administrasjonen blir trukket frem som positivt av studentene, som liker kombinasjonen av fleksibilitet og fast struktur. Også lærerne er det stor tilfredshet med, fordi de gir gode og raske tilbakemeldinger.

PRISME er et rent nettbasert studium, og det er her utfordringen ligger – i funksjonaliteten. Vesentlig flere enn ved forrige måling har innvendinger mot teknikken og brukervennligheten til PRISMES nettressurser. «Gammeldags», «avleggs» og «utdatert» er beskrivelser som går igjen.

Den fagkompetansen studiet tilbyr, blir stadig mer aktuell med økende innvandring, krav til norsk-ferdigheter i arbeidslivet – og økte krav til lærerne.

Dersom etterspørselen etter formell kompetanse hos lærere i norsk som andrespråk blir større, er det naturlig å anta at pågangen til studietilbud som PRISME vil øke. Studiet har i dag et godt renommé

og har kapasitet til å håndtere en studentmasse på rundt 90 personer.

Evalueringen har gitt mange positive tilbakemeldinger. At mange bestod eksamen, og at et stort flertall både var fornøyde med relevans, faglig utbytte og ville anbefale det til andre, gjorde at vi stilte oss spørsmålet: Hva er det som er så bra med PRISME-studiet? I evalueringen blir selve organiseringen av studiet og tett oppfølging fra faglærer og administrasjon trukket frem som viktige suksesskriterier.

5.1 Suksesskriterier

Det er særlig organiseringen og administrasjonen av studiet som får gode tilbakemeldinger. For mange er det av stor betydning at pensumet blir tilrettelagt med syklusinstrukser og faglig veiledning.

Flere av studentene ga tilbakemeldinger om at PRISME er et studium man kan miste taket på dersom man ikke følger anbefalingene og syklusinstruksene. Modellen kan virke mindre egnet for studenter som ikke ønsker å følge opplegget som blir presentert.

I intervjuene og tilbakemeldingene i de åpne svarfeltene fra spørreundersøkelsen blir oppfølgingen fra de fagansvarlige lærerne nevnt som motiverende for å gjennomføre studiet.

PRISME-modellen krever at lærerne er fleksible, siden det er lagt opp som et 100 prosent nettbasert tilbud. Siden det ikke er kontor- eller telefontid å forholde seg til, og heller ikke obligatoriske samlinger, kan det være krevende for lærerne å skulle stille seg til disposisjon for studentene, som trenger hjelp og veiledning på

ulike tidspunkt. Siden det ikke er mulig å oppsøke noe studentkontor, er det viktig at den informasjonen som blir gitt, er god, at den blir formidlet på riktig tidspunkt, og at informasjonskanalene (det tekniske) fungerer tilfredsstillende.

Et så gjennomarbeidet studium som PRISME fordrer engasjerte ansatte. De gode skussmålene og noe av rosen kan tilskrives en stab som jobber mer enn 100 prosent, er ildsjeler og har stor omsorg for studentene.

5.2 Betrachtinger om nettstudier og suksesskriterier

Mange etter- og videreutdanningsstudier er delvis nettbaserte, ofte med én eller flere obligatoriske samlinger. Studier med visse krav til fysisk oppmøte kan være mer ressurskrevende enn et rent nettstudium, selv om det antallet kollokvietimer PRISME-modellen innebærer, er langt flere (samlet sett) enn hva studie-samlinger ofte har. Nettorganiseringen krever imidlertid mindre organisering for studentene siden de tross alt er i sin egen stue eller på egen arbeidsplass. Fleksibiliteten til studiet var noe som ble trukket frem av studentene som en viktig årsak til at de gjennomførte. Det er også svært viktig å følge det pedagogiske opplegget som blir presentert.

Studentene vurderer det også som viktig å være i relevant arbeid og å ha erfaring med feltet for å få godt utbytte av studiet. PRISME er svært godt tilrettelagt, både praktisk og faglig, for å kunne kombineres med arbeid, og har et klart praktisk formål.

I nettstudier er det viktig at det blir skapt et engasjement for å opprettholde studentenes interesse og arbeidsvilje. Andre pedagogiske studier har ofte en praksisperiode, mens de fleste som tar PRISME-studiet, er i praksis hver dag. Studiet bidrar med konkrete verktøy for innlæring som gjør lærerne mer trygge og forberedt til å håndtere ulike situasjoner i klasserommet. Ved å jobbe med relevant arbeid ved siden av får lærerne mulighet til å prøve ut det de lærer, i praksis. Å kunne bruke teori og metode i praksisfeltet er med på å motivere deltakerne til å gjennomføre studiet.

Studiet blir av et flertall beskrevet som krevende. Som eksamensstatistikken viser, fullfører likevel mange, selv om de både har full jobb og familie å ta hensyn til. Tilbakemeldingene tyder på at det

er organiseringen av studiet som gjør den bratte læringskurven mulig og overkommelig. Studentene blir fulgt opp fra begynnelse til slutt, men det blir også stilt store krav til egeninnsats. Den høye gjennomføringsprosenten kan vitne om at tett oppfølging og jevn jobbing er det som skal til.

Selve modellen er ikke nødvendigvis overførbart til alle slags studier. Våre funn tyder på at den er godt egnet til videreutdanning, forutsatt at studentene får tett oppfølging, og at lærerne og administrasjonen er engasjerte.

5.3 Oppsummering

Administrasjon og organisering synes å være blant de viktigste suksessfaktorene til PRISME-studiet. Studiemodellen er grundig lagt opp, lærerne er engasjerte og motiverende, og tanken er at studentene skal bli fulgt opp tett for å få et godt læringsutbytte. Den høye gjennomføringsprosenten viser at PRISME har lyktes med dette.

En slik modell kan være hensiktsmessig for andre fag, særlig deltidsstudier, siden den er utformet med hensyn til studentenes livssituasjon. Mange jobber fulltid og har familie. Ren nettbasert organisering vil også gjøre det enklere for mange å studere, siden det krever mindre logistikk for den enkelte enn det fysiske samlinger gjør.

Noen av de viktigste erfaringene PRISME kan dele med andre læresteder som tilbyr videreutdanning, er at kombinasjonen av stram organisering og stor grad av egeninnsats gir gode resultater. Studiet fordrer nærhet til praksis og engasjerte studenter. I tillegg vil forpliktelse overfor arbeidsgiveren og egne elever bidra til motivasjon for å gjennomføre studiet. Studentenes tilbakemeldinger tyder på at både kvaliteten og kapasiteten i PRISME-studiet er god. Ressursene, både faglig og administrativt, later til å være hensiktsmessige med tanke på antallet studenter som blir tatt opp.

En utfordring dersom etterspørselen etter slik kompetanse øker, er å tilpasse kapasiteten deretter. Da er det viktig at den tekniske funksjonaliteten er tilfredsstillende, så studiet fremstår som oppdatert og brukervennlig. Det krever flere ressurser, men ved å ta utgangspunkt i studiemodellen slik den er i dag, vil man allerede være et godt stykke på vei.

Referanser

- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2012): Oppdragsbrev om opplæring i norsk og samfunnskunnskap.
- Introduksjonsloven. Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere. 2012. Rundskriv Q-30/2012.
- Opplæringsloven. Lov om opplæring spesielt organisert for voksne. 1998.
- Universitetet i Bergen (2010): PRISME-håndboka 2010–2011.
- Wikipedia. http://no.wikipedia.org/wiki/M%C3%B8nsterplan_for_grunnskolen (lesedato 24. oktober 2012).

Figurliste

- Figur 1: Studentenes yrkesbakgrunn (2010/2011, H2011 og V2012) 7
- Figur 2: Motivasjon for å søke på PRISME-studiet 11
- Figur 3: Resultater eksamen: antall som møtte til eksamen, og hvor stor andel av disse som bestod 12
- Figur 4: Andel som opplever studiet som relevant, fikk forventningene innfridd, og som vil anbefale studiet til andre 13
- Figur 5: I hvilken grad er du tilfreds med ... ? Andel som er «fornøyd» eller «svært fornøyd» 14

